Oponentský posudek bakalářské práce Elišky Nehasilové

Současná situace tlumočení znakového jazyka na středních školách pro sluchově postižené v České republice

Kolegyně Nehasilová ve své bakalářské práci mapuje současnou situaci 11 tlumočníků českého znakového jazyka na čtyřech středních školách pro sluchově postižené v České republice. Zajímá se o pracovní podmínky tlumočníků, které na těchto školách panují, a o možnosti podpory ve vzdělávání tlumočníků ze strany škol.

Velmi cenné informace se kolegyni Nehasilové podařilo získat díky dotazníkovému šetření, jehož návratnost považuji za vysokou, (odpovědělo 11 z 15 oslovených tlumočníků ze 4 s celkem 5 kontaktovaných škol) a následujícím doplňujícím rozhovorům se dvěma tlumočníky. Kolegyně ve své práci dokázala data z dotazníku systematicky zpracovat. Líbí se mi přehledné řazení jednotlivých otázek a odpovědí do tematický bloků. Každý tematický blok je opatřen shrnutím. Za vhodné považuji zhodnocení dílčích výsledků pro následné porovnání a propojování bloků. Některé pasáže se opakují vícekrát, ale nezpůsobuje to komplikace ve sledování textu. Tuto část označuji za velmi pečlivě uchopenou, a tím pádem pro čtenáře velmi přívětivou. Oceňuji, že kolegyně Nehasilová v práci zpětně kriticky reflektuje formulace některých svých otázek z dotazníku a uvědomuje si tak dopad nevhodné formulace na kvalitu zisku dat od respondentů. Z odpovědí tlumočníků je zřejmé, že současné pracovní podmínky tlumočníků nejsou ideální a otevírá se hned několik oblastí, ve kterých je zapotřebí změn. Za velmi důležitá zjištění považuji informace z pasáže týkající se současných podmínek tlumočníků ve vztahu k legislativě. Stále není jednotné zařazení pozice tlumočníka. Převážná část tlumočníků je evidována jako nepedagogičtí pracovníci, což značně ovlivňuje jejich působení na školách. Zásadní je také absence systému podpory škol pro celoživotní vzdělávání tlumočníků na středních školách.

K této části mám doplňující otázky a budu ráda, když odpovědi zařadí kolegyně přímo do své obhajoby.

V práci postrádám seznam jmen škol, které byly do dotazníkového šetření zapojeny. Je možné seznam škol uvést? Pokud tak kolegyně nechce činit kvůli zachování anonymity škol, chtěla bych poprosit alespoň o uvedení početního zastoupení tlumočníků z jednotlivých škol. Pokud budeme znát tyto informace, můžeme pak interpretovat data ve vztahu k podmínkám ve školách odlišně? Bude pak možné například sledovat souvislost mezi lepšími pracovními podmínkami pro tlumočníky a počtem zaměstnaných tlumočníků?

Na s. 45–46 (otázka 3.3) píše kolegyně informace o počtech tlumočníků evidovaných jako pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci. V textu však kolegyně uvádí jiná čísla, než jsou v tabulce č. 9. Podle údajů ze závěru práce bylo 8 tlumočníků zařazeno mezi nepedagogické pracovníky a 3 mezi pedagogické. Jsou tyto závěry správné?

Dále bych poprosila o komentář k následujícím dvěma otázkám z dotazníku − „3.7 Poskytujete pro klienty školy tlumočnické služby týkající se oblasti komunitního tlumočení? 3.7.1 O jaké tlumočnické situace jedná?“ – Mohla by kolegyně vysvětlit, proč zařadila tyto

otázky na oblast komunitního tlumočení? Co bylo jejím záměrem zjistit? Mohla by toto své rozhodnutí rozvést v širším kontextu?

Velmi rozsáhlé části dotazníkového šetření předchází teoretická část bakalářské práce. Kolegyně Nehasilová se seznámila s dostupnou českou i zahraniční literaturou. Ze zahraničních zdrojů ji byla velkou inspirací zejména literatura americká, která se zabývá hojně situací tlumočení ve vzdělávání. Svou volbu tří hlavních zahraničních publikací jasně vysvětluje. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že literatura zaměřená na tlumočení ve školách hlavního vzdělávacího proudu nebude v hlavním zájmu, kolegyni byla velkým přínosem a inspirovala se tímto materiálem při vytváření otázek do dotazníku. Rovněž se ve své práci kolegyně věnovala legislativě na národní i nadnárodní úrovni.

K této části mám jednu otázku. Proč si kolegyně vybrala do své práce zrovna bruselskou deklaraci z roku 2010 o znakových jazycích v Evropské unii a ne novější *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 23. listopadu 2016 o znakových jazycích a profesionálních tlumočnících znakového jazyka*? Mohla by kolegyně stručně představit během obhajoby, co nového přináší dokument z roku 2016?

Po dočtení celé práce jsem si na závěr kladla otázku, která souvisí s krátkým exkurzem do historie tlumočení na středních školách pro sluchově postižené v České republice. Kolegyně sice zmiňuje důležité milníky v historii tlumočení pro neslyšící obecně (jako bylo například založení oboru Čeština v komunikaci neslyšících nebo založení profesní organizace České komory tlumočníků znakového jazyka), ale ráda bych znala situaci právě z oblasti tlumočení na středních školách. Proto pokládám následující otázku. Která střední škola u nás začala jako první využívat tlumočnické služby? V kterém roce?

Závěr:
Bakalářská práce splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a může být podkladem k obhajobě. Práci hodnotím stupněm velmi dobře až výborně. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

22. ledna 2019
Mgr. Radka Nováková
Ústav jazyka a komunikace neslyšících